

UNIVERSITATEA : „Alexandru Ioan Cuza” Iași

FACULTATEA : Facultatea de Drept, Centrul de Studii Europene

Specializarea: Studii Europene

Anul: II

Europa, încotro?

Nume și prenume autor: Beiu (Căs. Ciubotariu) Alexandra

Adresa de e-mail: alexandra2905be@gmail.com

Europa, încotro?

Continental european are o istorie încărcată și zbuciumată de războaie și lupte asidue, purtate de către statele de pe teritoriul său pentru a fi ocupate „cele mai bune locuri”. La început, motivul principal pentru luptă era teritoriul, un stat cu o întindere mare era automat văzut ca un stat puternic și impunător, mai ales că odată cu teritoriul, îi reveneau și resurse, atât de importante pentru dezvoltarea statului și nu numai. Apoi, un alt motiv a fost cucerirea popoarelor, unele dintre ele fiind sub stăpânire străină decade întregi, perioada imperiilor fiind dominantă pentru astfel de context. Secolul trecut, pe teritoriul Europei s-au desfășurat cele mai sângeroase bătălii din istorie, cele două conflagrații mondiale, care au doborât-o puțin câte puțin. Deși în acele momente părea că Europa nu-și va mai putea reveni vreodată, cu ajutor extern din partea Statelor Unite ale Americii, a reușit să renască și, învățând din greșelile trecutului, a apărut Uniunea Europeană, un garant al păcii și stabilității pe continent, o formă de organizare inter-statală unică în sistemul internațional. Deși astăzi Uniunea Europeană pare că a fost mereu acolo și ne este greu să ne proiectăm evenimentele ce s-au desfășurat înaintea înființării ei, stă la baza progresului și bunăstării de care ne bucurăm noi astăzi.

Vizualizând în paragraful anterior o scanare a trecutului Europei și reușita sa de a pune capăt relațiilor potrivnice dintre statele europene, începutul secolului actual părea să fie unul optimist pentru Europa, îndeosebi pentru Uniunea Europeană, însă după primul deceniu, conflicte vechi și nerezolvate au reaprins frânturi din trecut. Așa cum am menționat, Uniunea Europeană a fost responsabilă de menținerea păcii, însă un impas în a-și duce misiunea până la capăt se datorează faptului că din Uniune fac parte doar 27 de state de pe continentul european, celelalte fiind complet independente. Astfel, dacă privim astăzi către Europa, probabil nu vom vedea o imagine foarte diferită de cea din secolele trecute. Situată geografic între SUA și Rusia, două state cu o puternică influență pe scena globală, Europa a reușit să reziste în fața celor două conflagrații mondiale, să mențină pacea pe bătrânul continent prin înființarea Uniunii Europene și să devină unul dintre cei mai importanți actori de pe scena relațiilor internaționale. Însă secolul XXI continuă să aducă provocări noi în fața Europei,

provocări greu de anticipat și gestionat pentru ceea ce UE a fost creată și pregătită. În vremuri ca acestea, Europa are nevoie mai mult decât oricând de stabilitate și unitate, însă contextul în continuă schimbare devine inamicul cu care se confruntă Uniunea Europeană, devenind incapabilă să mențină statele îndreptate spre aceeași direcție. Întrebarea cheie a acestui eseu se învâрте în jurul întrebării de ce Uniunea Europeană prezintă vulnerabilitate și este dispusă instabilității în fața unor evenimente precum criza provocată Brexit sau de virusul COVID-19 sau războiul din Ucraina, dacă luăm în considerare trecutul tumultuos al statelor europene.

Iar principalul argument ar fi acela că Uniunea Europeană a fost creată tocmai după finalizarea celor două războaie mondiale, când Europa se afla în etapa de refacere și și-a orientat direcția mai mult spre prevenirea unor războaie, dar mai ales pe reconstrucția Europei. Toate energiile și resursele au trebuit folosite pentru progresul economic, fiind baza pentru dezvoltare, iar acest lucru a funcționat până la finalul secolului XX. Dacă privim spre acea perioadă, putem observa că Uniunea Europeană și-a atins scopul pentru care a fost creată, întrucât marea majoritate a statelor europene au aderat în acea perioadă și prin setul de condiționări impuse pentru aderare au fost forțate să se alinieze cu statele deja membre. Având în centrul său democrația, Uniunea Europeană a setat un trend ascendent spre aceasta prin valorile stabilite, și astfel, s-a reușit înlăturarea treptată a regimurilor comuniste. Acesta a fost un mare plus, fără doar și poate, o necesitate înfăptuită, deoarece evenimentele istorice au demonstrat că prin guvernare comunistă, tensiunile pot lua forme diverse și de cele mai multe ori chiar brutale. Consider însă că Uniunea Europeană a greșit prin faptul că nu a menținut la fel de sus obiectivele sale și în secolul actual.

Odată formată o Uniune din 28 de state europene, cu instituții, politici și direcții bine delimitate, s-a pus prea mult în slujba unor probleme ce puteau fi puse în lucru dintr-un plan secund, cum ar fi digitalizarea, problemele de mediu sau rolul de erou prin acordarea de ajutoare umanitare în număr cel mai mare la nivel global. Nu consider că aceste probleme sunt de neglijat sau nu merită o atenție aparte, însă cred că sunt probleme ce necesită un timp mai îndelungat pentru obținerea de rezultate în urma unor pași mici și punctuali. Iar în paralel, a fost distrasă atenția de la o problemă ce pare că Uniunea Europeană nu a luat-o în calcul, și anume faptul că un stat care a aderat poate oricând să părăsească blocul comunitar, cum a fost cazul Brexit-ului. Ieșirea Marii Britanii din Uniune a produs un șoc și o instabilitate, întrucât a pus la îndoială capacitatea actuală a Uniunii Europene de a gestiona anumite crize, spre exemplu, criza refugiaților. Cu atât mai mult, un stat ca Marea Britanie, are capacitatea de

scoate și alte semne de întrebare cu privire la proiectul european. Și consider că a avut acest efect, întrucât valul de euroscepticism a devenit mai vocal în urma Brexit-ului.

Al doilea argument continuă ideea, și anume că, Uniunea Europeană s-a axat poate prea mult pe partea de putere soft și a neglijat ceea ce ține de puterea hard. Faptul că Uniunea Europeană are politici și instituții dedicate fiecărui sector important pentru funcționarea unui stat este un lucru de admirat și apreciat, însă trasarea unor politici de securitate axate mai mult pe promovarea ideii de pace, fără o bază solidă care ar trebui să includă o armată comună, de pildă, nu poate fi un garant al securității. Abia în anul 2018 s-a discutat mai concret despre un fond european de apărare, dar care este concentrat mai mult pe partea de cercetare și de dezvoltare a unor tehnologii și echipamente pentru apărare. Nimic greșit până aici, însă războiul din Ucraina ne-a arătat încă mai pot fi războaie convenționale, dar care folosesc tocmai tehnologii și echipamente performante, cu o capacitate mai mare de distrugere, transformându-se în război hibrid. Efectele unui război desfășurat în vecinătatea Uniunii Europene s-au resimțit profund în rândul cetățenilor, chiar dacă nu au fost implicați direct în conflict. Începând de la problema refugiaților până la tensiunile din interiorul Uniunii Europene legate de aderarea Ucrainei, cetățenii și liderii statelor membre au conștientizat cât de importantă este securitatea, sub toate formele ei, și cât de mult contează o decizie hotărâtă și curajoasă, cum au fost sancțiunile economice impuse Rusiei.

În concluzie, consider că de la începutul înființării și până la momentul actual, Uniunea Europeană reprezintă un pilon de organizare inter-statală, fiind un actor internațional unic, atât în sistemul relațiilor internaționale, cât și în istorie. Este remarcabil modul și ajutorul prin care statele europene au reușit să se alinieze unor valori și politici comune, păstrându-și suveranitatea națională, și să prospere prin ajutor reciproc. Dar totodată, are datoria de a rămâne atentă la tot ce se întâmplă în jurul său pentru a nu risca să își piardă din stabilitatea ei caracteristică. Sunt de părere că ar putea să acorde o mai mare importanță evenimentelor externe, decât cele interne, deoarece și-a format deja un mecanism de protecție față de tensiunile din interiorul său. Însă cele externe, ne-au demonstrat că nu ne situăm atât de bine pe cât am fi crezut, fie că vorbim de un simplu virus sau de un război în toată regula.